

Брюксел, 18.1.2024 г.
COM(2024) 13 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Втори доклад относно актуалното състояние на подготовката за пълното прилагане на Регламента за ВИС в съответствие с член 11, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1134

Резюме

В Регламент (ЕС) 2021/1134¹ за изменение, наред с другото, на Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно Визовата информационна система (ВИС) и обмена на данни между държави членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС)² от Комисията се изисква да представя годишен **доклад** на Европейския парламент и на Съвета за актуалното състояние на подготовката за пълното прилагане на регламента. Това е **вторият доклад на Комисията**.

Внедряването на новата ИТ архитектура в областта на миграцията, границите и сигурността е крайъгълният камък на усилията на ЕС за създаване на една от най-модерните системи за управление на границите в света. ВИС е неразделна част от тази архитектура. За да се постигне пълно и навременно внедряване, държавите — членки на ЕС, и асоциираните към Шенген държави, агенциите на ЕС и Комисията трябва да напредват заедно. Важно е всяка от страните да поеме отговорност, за да се осигури едновременното привеждане в действие на системата и по този начин да се избегнат по-нататъшни забавяния и увеличаване на разходите.

Като цяло подготовката за внедряването на преработената ВИС върви по план. След приемането на регламента за изменение на 7 юли 2021 г. Комисията незабавно започна да обсъжда в съответните комитет и експертна група дванадесетте **акта за изпълнение и делегирани акта**, необходими за разработването на новите компоненти на ВИС. През 2023 г. работата продължи и понастоящем всичките 12 акта за изпълнение и делегирани акта са предложени от Комисията и са на различни етапи от процедурата по приемане. Пет акта са официално приети, два акта са в процес на официално приемане, а три акта за изпълнение и два делегирани акта все още се обсъждат в съответните комитет и експертна група.

¹ Регламент (ЕС) 2021/1134 на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2021 г. за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕО) № 810/2009, (ЕС) 2016/399, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240, (ЕС) 2018/1860, (ЕС) 2018/1861, (ЕС) 2019/817 и (ЕС) 2019/1896 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на решения 2004/512/ЕО и 2008/633/ПВР на Съвета за целите на реформирането на Визовата информационна система (ОВ L 248, 13.7.2021 г., стр. 11—87)

² Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно Визовата информационна система (ВИС) и обмена на данни между държави членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС) (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 60)

1. Въведение

ВИС беше създадена с Решение 2004/512/ЕО на Съвета³, за да позволи обмена на данни за визите между държавите членки. С Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета (Регламент за ВИС)⁴ бяха уредени целта, функциите и отговорностите на ВИС, както и условията и процедурите за обмена на данни за визите за краткосрочно пребиваване между държавите членки с цел да се улесни разглеждането на заявленията за издаване на визи за краткосрочно пребиваване и свързаните с това решения. ВИС беше приведена в действие на 11 октомври 2011 г. и постепенно бе внедрена в консулствата на всички държави членки в периода между октомври 2011 г. и февруари 2016 г.

Целите на ВИС са подобряването на прилагането на общата визова политика, консулското сътрудничество и консултациите между централните визови органи посредством улесняване на обмена на данни между държавите членки относно заявленията и свързаните с това решения. Целите на ВИС са:

- улесняване на процедурата за издаване на виза;
- предотвратяване на търсенето на по-изгодни варианти за получаване на виза;
- улесняване на борбата с използването на фалшива самоличност;
- улесняване на проверките на контролно-пропускателни пунктове на външните граници и вътре в територията на държавите членки;
- подпомагане на установяването на самоличността на всяко лице, което не отговаря или е престанало да отговаря на условията за влизане, престой или пребиваване на територията на държавите членки;
- улесняване на определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила съгласно Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁵;
- допринасяне за предотвратяването на заплахи за вътрешната сигурност на всяка една от държавите членки.

На 2 август 2021 г. влезе в сила Регламент (ЕС) 2021/1134 за изменение, наред с другото, и на Регламента за ВИС. Преработената ВИС ще предоставя на органите, които издават визи, важна информация за кандидатите за шенгенски визи за краткосрочно пребиваване и същевременно ще позволява на граничните служители да откриват пътуващите, които могат да представляват риск за сигурността. Новите правила също така разширяват обхвата на ВИС — по-специално чрез включването на кандидатите и притежателите на визи за дългосрочно пребиваване и разрешения за пребиваване — при пълно спазване на изискванията за защитата на данните, за да се гарантира, че съответните органи разполагат с необходимата информация в момента, в който имат нужда от нея. Договорените нови правила ще дадат възможност за по-задълбочени цялостни проверки

³ Решение 2004/512/ЕО на Съвета от 8 юни 2004 г. за създаване на Визова информационна система (ВИС) (ОВ L 213, 15.6.2004 г., стр. 5).

⁴ Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно Визовата информационна система (ВИС) и обмена на данни между държави членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС) (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 60)

⁵ Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 29.6.2013 г., стр. 31).

на кандидатите за визи за краткосрочно пребиваване, визи за дългосрочно пребиваване и разрешения за пребиваване, по-добър обмен на информация между държавите членки относно притежателите на такива документи и пълна оперативна съвместимост с други информационни системи на ЕС.

Съгласно член 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1134 най-късно до 31 декември 2023 г. Комисията следва да приеме решение за определяне на датата за привеждане в действие на преработената ВИС. В този член се определят и редица условия, преди това решение да може да бъде прието, а именно, че ще трябва да бъдат приети необходимите актове за изпълнение и делегирани актове, посочени в настоящия доклад, Агенцията на Европейския съюз за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие (eu-LISA) ще трябва да уведоми Комисията за успешното приключване на всички дейности по изпитване, а държавите членки ще трябва да уведомят Комисията, че са предприели необходимите технически и правни мерки.

ВИС ще бъде част от общата рамка за оперативна съвместимост, създадена с регламенти (ЕС) 2019/817⁶ и (ЕС) 2019/818⁷ на Европейския парламент и на Съвета. Рамката за оперативна съвместимост между информационните системи на ЕС⁸ беше създадена, за да могат тези системи и техните данни да се допълват взаимно с общата цел да се подобри ефективността и ефикасността на проверките по външните граници, да се допринесе за предотвратяването и борбата с незаконната имиграция и за високо равнище на сигурност, както и да се подобри прилагането на общата визова политика. Това означава, че техническото разработване на нови елементи и процеси на обновената ВИС следва да бъде напълно съгласувано с тези на другите информационни системи на ЕС, които са част от рамката.

Според условията на член 11, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1134 от Комисията се изисква всяка година да представя на Европейския парламент и Съвета доклад относно актуалното състояние на подготовката за пълното прилагане на регламента, докато Комисията не приеме решението за определяне на датата на привеждане в действие на ВИС съгласно горепосочения регламент. Докладът следва да включва подробна информация за направените разходи, както и информация за евентуални рискове, които могат да повлияят на общите разходи.

⁶ Регламент (ЕС) 2019/817 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 г. за създаване на рамка за оперативна съвместимост между информационните системи на ЕС в областта на границите и визите и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2016/399, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240, (ЕС) 2018/1726 и (ЕС) 2018/1861 на Европейския парламент и на Съвета и на решения 2004/512/ЕО и 2008/633/ПВР на Съвета (ОВ L 135, 22.5.2019 г., стр. 27).

⁷ Регламент (ЕС) 2019/818 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 г. за създаване на рамка за оперативна съвместимост между информационните системи на ЕС в областта на полицейското и съдебното сътрудничество, убежището и миграцията и за изменение на регламенти (ЕС) 2018/1726, (ЕС) 2018/1862 и (ЕС) 2019/816 (ОВ L 135, 22.5.2019 г., стр. 85).

⁸ Системата за влизане/излизане (СВИ), Визовата информационна система (ВИС), Европейската система за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS), Евродак, Шенгенската информационна система (ШИС) и Европейската информационна система за съдимост за граждани на трети държави (ECRIS-TCN)

Комисията представи първия си доклад на 9 февруари 2023 г.⁹ Настоящият документ е вторият доклад на Комисията и обхваща периода от януари 2023 г. до изготвянето на доклада през ноември 2023 г.

2. Законодателство за прилагане на регламента за ВИС

В Регламент (ЕС) 2021/1134 се предвижда, че следва да се приеме законодателство за изпълнение и делегирано законодателство с цел допълнение и прилагане на някои подробни технически аспекти на регламента. Някои от тези актове са необходими, за да се даде пълна възможност на eu-LISA да започне проектирането и разработката на новите елементи в контекста на цялостната архитектура на ИТ системата, особено като се има предвид, че това изисква да се определят технически спецификации. Други актове са необходими за определяне на технически правила за улесняване на използването на ВИС от съответните органи на държавите членки и агенции на ЕС.

След приемането на регламента през 2021 г. Комисията организира 18 заседания на комитети и 10 експертни групи в областта на ВИС, за да се обсъдят редица проекти на актове за изпълнение и делегирани актове, необходими за разработването на преработената ВИС.

Понастоящем работата по всички 12 акта за изпълнение и делегирани акта е започнала и те са на различни етапи от процедурата по приемане. Четири акта за изпълнение и един делегиран акт са официално приети, два акта за изпълнение са в процес на официално приемане, а три акта за изпълнение и два делегирани акта все още се обсъждат в съответните комитет и експертна група поради технически сложния им характер. Това се вижда по-нагледно в таблиците по-долу:

Таблица 1 Актуално състояние на необходимите актове за изпълнение и делегирани актове към 15 ноември 2023 г.

Регламент	Вид акт	Приет	В официална процедура за приемане	В комитет или група	Все още не е започнат
ВИС	Делегиран	1		2	
	За изпълнение	4	2	3	

Таблица 2 Актуално състояние на необходимите актове за изпълнение и делегирани актове към 15 ноември 2023 г.

	Правно основание	Вид акт	Статус
1	Член 5а	За изпълнение	В официална процедура за приемане

⁹ COM(2023) 66 final.

2	член 6, параграф 5	За изпълнение	В официална процедура за приемане
3	Член 9	Делегиран	Приет
4	Член 9з и член 22б	Делегиран	В група
5	член 9й, параграф 2	Делегиран	В група
6	член 9й, параграф 3	За изпълнение	В комитет
7	Член 29 и член 29а	За изпълнение	Приет
8	член 45, параграф 1	За изпълнение	В комитет
9	член 45, параграф 2	За изпълнение	В комитет
10	член 45, параграф 3	За изпълнение	Приет
11	Член 45в и член 45г	За изпълнение	Приет
12	член 50, параграф 4	За изпълнение	Приет

3. Наблюдение на внедряването от страна на държавите членки и агенциите на ЕС

Значението на навременното внедряване на преработената ВИС е ясно признато на равнището на ЕС и на държавите членки. Всички заинтересовани страни добре разбират взаимозависимостите между ВИС и разработването на други информационни системи на ЕС и компонентите за оперативна съвместимост. За да се постигне пълно и навременно внедряване, държавите членки, агенциите на ЕС и Комисията трябва да напредват заедно.

4. Разходи и рискове

Предложението на Комисията за регламент за изменение беше прието на 7 юли 2021 г., една година по-късно от първоначално предвиденото. Законодателната финансова обосновка, приложена към предложението на Европейската комисия за регламент за изменение на Регламента за ВИС, беше изменена през юли 2021 г. поради актуализирания график за внедряване на преработената ВИС и с цел да се гарантира наличието на достатъчно финансови и човешки ресурси за eu-LISA.

В изменената законодателна финансова обосновка се посочва, че за предложението са необходими общо 178,6 млн. EUR от бюджета на ЕС за периода 2021—2027 г. Тази сума включва съответния бюджет за държавите членки (45 млн. EUR) за адаптиране на техните национални системи, за Европол (29,8 млн. EUR) за необходимото модернизиране на ИТ системите на агенцията и за нейните нужди от персонал, за Европейската агенция за гранична и брегова охрана (5,4 млн. EUR) за изграждане на нов достъп до ВИС в рамките на агенцията, за нуждите от персонал и за заседанията, както и за eu-LISA (98,2 млн. EUR) за разработването на всички ИТ направления на предложението и функционирането на актуализираната ВИС, както и за временни нужди от персонал.

Въз основа на предложението на Комисията за регламент за изменение отражението върху оперативните разходи на eu-LISA за разработването на преработената ВИС беше в размер на 16,2 млн. EUR за 2022 г. и 28,9 млн. EUR през 2023 г.

Внедряването на ВИС в рамките на общата рамка за оперативна съвместимост и адаптирането ѝ за взаимодействие с другите ИТ системи (например със Системата за

влизане/излизане) включва поредица от различни модификации, които всеки път водят до нова версия на системата. Тези различни версии на ВИС трябва да бъдат внедрени последователно. Взаимозависимостта на различните информационни системи на ЕС може да засегне продължителността на някои части от проекта за внедряване на новата архитектура на информационните системи на ЕС в областта на границите, миграцията и сигурността.

Обновената Шенгенска информационна система започна да функционира през март 2023 г. На 19—20 октомври 2023 г. Съветът по правосъдие и вътрешни работи одобри преразгледан график за оставащите системи. Съгласно тази пътна карта, в която се предвижда поетапно внедряване, Системата за влизане/излизане ще е готова за привеждане в действие през есента на 2024 г., а ETIAS ще бъде готова за привеждане в действие през пролетта на 2025 г. Преработената ВИС ще бъде готова за привеждане в действие през есента на 2026 г. заедно с архитектурата за оперативна съвместимост.

Въпреки че на този етап не може да се измери потенциалното въздействие на преразгледания график за информационните системи на ЕС и оперативната съвместимост върху разходите за внедряване на ВИС, според наличните данни за разходите, направени през 2021 г. и 2022 г. от държавите членки и съответните агенции на ЕС, до момента не е установен риск от преразход на сумите, предвидени в изменената законодателна финансова обосновка.

5. Заключение

Държавите членки, асоциираните към Шенген държави и агенциите на ЕС имат общ ангажимент да гарантират пълното внедряване на преработената ВИС като част също така от по-широката рамка за оперативна съвместимост на информационните системи на ЕС.

Комисията продължава да координира и следи отблизо напредъка на всички участващи страни, за да открива и отстранява риска от потенциални забавяния, свързани с която и да е част от информационните системи на ЕС и компонентите за оперативна съвместимост, с цел да се гарантира пълната готовност на модернизирания ВИС през есента на 2026 г.